

I. Gatunek

Epos to obszerny, wielowątkowy utwór epicki, który opisuje przełomowe wydarzenia dla danej społeczności. To gatunek podkreślający walory narodowe, dający obraz społeczeństwa i będący wyrazem uczuć patriotycznych. Epos jest utworem realistycznym, niemniej bywa nieco zmitologizowany, by uwznioślić narodowe dzieje. Zwykle historia w nim opowiedziana (fabuła) opiera się na dziejach konkretnych postaci. Obok postaci

pierwszoplanowych pojawia się wiele bohaterów pobocznych, by jak najlepiej zobrazować społeczność.

II. Uzupełnij wykropkowane miejsca:

„Pan Tadeusz” został wydany w roku. Jego treść zasygnalizował autor w dwóch podtytułach: 1)

2) Utwór napisany wierszem Składa się z ksiąg. Oto tytuły niektórych z nich:

1)..... 2)..... 3)..... 4)..... 5)..... Akcja toczy się w latach i Miejsce jej jest dworek w Jego mieszkańcy z całą Litwą oczekują wejścia wojsk narodowowyzwoleńczej spłata się z takimi jak:

1)..... 2)..... 3)..... . Główne wątki akcji wzbogacone są przez epizody, np. 1)..... 2)..... . Od pierwszej księgi nasze zainteresowanie budzi postać ks. Robaka. Aż do momentu spowiedzi nie wiemy, że jest to brat zakochany w , ojciec zabójca Po dokonaniu zbrodni stara się okupić swą winę. Prowadzi tajną działalność polityczną. Jest , przygotowuje na Litwie. Wspaniałe sceny zbiorowe: 1)..... 2)..... .

..... charakteryzują środowiska szlacheckie. Ale epoka szlachecka kończy się. Podkreśla to poeta używając epitetu „.....” np. 1) 2)..... 3)..... . Nowy dziedzic Tadeusz podczas uroczystości zaręczynowej dokonuje ważnego aktu chłopów. Utwór urozmaicają wspaniałe opisy przyrody 1) 2)..... . Szczególnym pięknem wyróżniają się dwa koncerty: Utwór nie tylko uczy i wzrusza, ale także bawi. Czytając „Pana Tadeusza” dokładnie poznajemy „kraj” poety. Bohaterowie lektury żegnają nas staropolskim tańcem Tak bogaty w treść utwór obrazujący dzieje narodu lub jego reprezentacyjnej warstwy na tle ważnej chwili dziejowej nazywamy

..... .

III. Bohaterowie:

Bohater zbiorowy epepej to:

.....

.....

.....

.....

.....

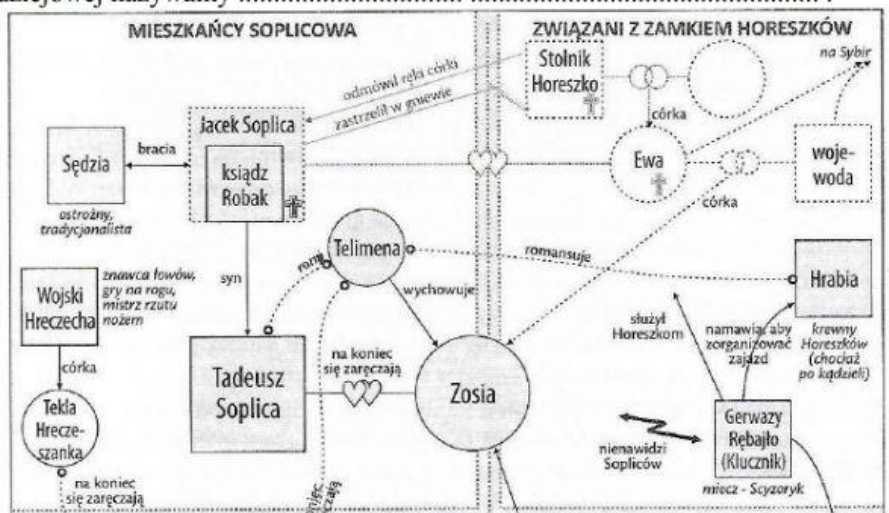
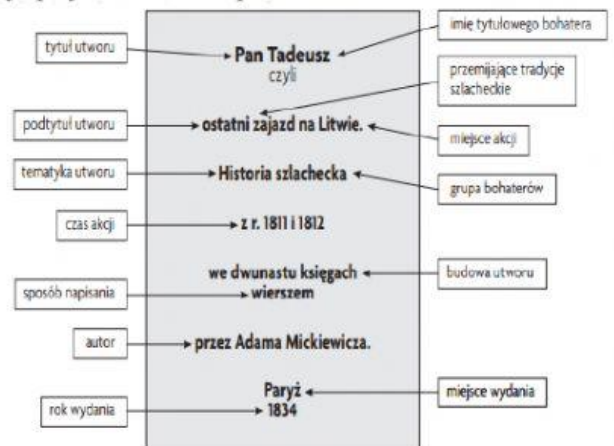
.....

.....

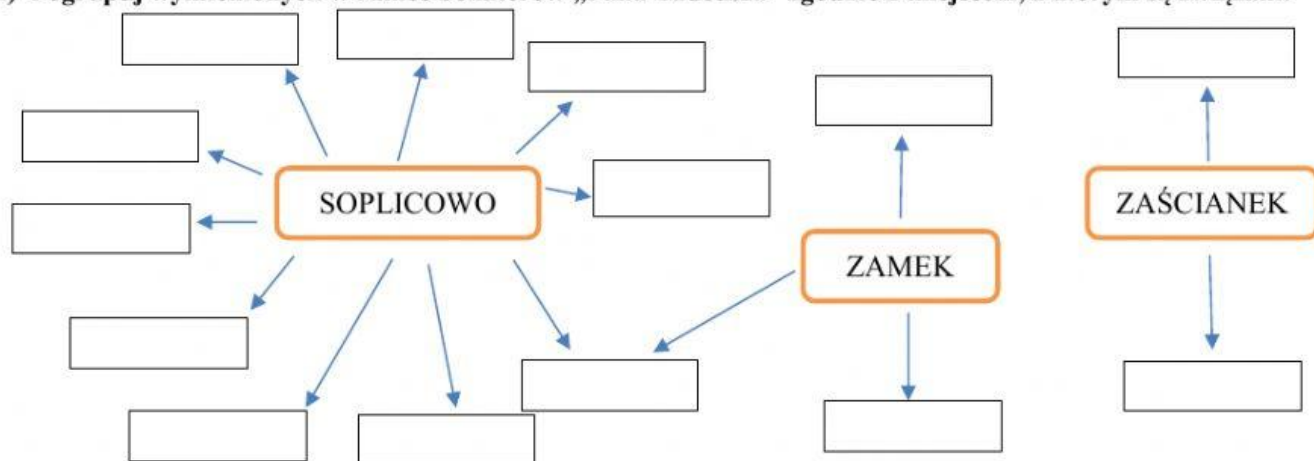
.....

.....

.....

a) Pogrupuj wymienionych w ramce bohaterów „Pana Tadeusza” zgodnie z miejscem, z którym są związani:

b) O kogo chodzi? Znajdź postać pasującą do opisu.

	Woźny na dworze Sędziego, obecnie już jedynie z nazwy. W przeszłości roznosił pozwy sądowe i zdawał relacje sądowe. Nadal żyje życiem woźnego. Dzień kończy czytaniem wokandy trybunalskiej. Jego cechą charakterystyczną jest upór. To on przynosi wbrew rozkazom ucztę z dworu do zamku. Ma dostarczyć słowny pozew Hrabiemu. Po zajęciu Soplicowa nie chce ogłosić Hrabiego właścicielem dóbr i ucieka w konopie. To on razem z Wojskim i służbą zwała dach sernicy na Moskali
	Ma około dwudziestu lat. Jego rodzicami byli Jacek Soplica i dziewczyna, którą ten poślubił z rozpaczą po tym, jak Stolnik nie wyraził zgody na jego ślub z Ewą Stolnikówną. Nie wie, że jego ojciec żyje i ma wpływ na jego wychowanie. Synowiec Sędziego, któremu Jacek przed ucieczką za granicę powierzył wychowanie chłopca. Od wielu lat mieszkał w Wilnie, pod opieką surowego księdza, który wypełniał wolę ojca chłopaka. Uczył się niechętnie, świadomy tego, że ma zostać wedle woli ojca polskim żołnierzem. Jednak po ukończeniu szkoły, został wezwany do Soplicowa, gdzie dowiedział się, że ma ożenić się i objąć gospodarstwo wuja. Wdał się w romans z Telimeną - kochankowie potajemnie się spotykali, ale wzajemna fascynacja zamieniła się wkrótce w uczucie pełne pogardy, zawiści i zazdrości, a to ze względu na knowania i małżeńskie kalkulacje starszej damy. W księdze XII jesteśmy świadkami jego zaręczyn z Zosią. Wtedy także młodzian daje się poznać jako nowoczesny gospodarz, dziedzic Soplicowa - nadaje chłopom na własność ziemię, którą użytkowali (uwłaszczenie). Ta postać, prócz wzoru dobrego żołnierza i szlachcica, kryje w sobie również ideę reformatora.
	Daleki krewny i przyjaciel Sędziego, jego niedoszły teść. Przedstawiony jako gawędziarz, mistrz ceremonii, zarządca majątku, kucharz i łapacz much. Jest autorytetem w dziedzinie myślistwa. Uważa, że nie przystoi mu brać udziału w polowaniu na zwykłego zająca. Mistrz w rzucaniu na odległość nożem. Mądry, próbuje godzić zwalnionych. Wspaniale gra na rogu. Jest swoistą żywą księgą prawideł myśliwskich.
	Przyjaciel Sędziego i Maćka Dobrzyńskiego. Jest urzędnikiem przy sądzie ziemskim w Nowogródku. Właściciel charta - Kusego i strzelby, którą nazywa „Sagalasówką”. Myśliwyz zamięłowania. Z uporem spiera się z Asesorem o to, czy chart jest lepszy. Zaręcza się z Telimeną, która w intercyzie ślubnej zmusza go do zrzucenia kontusza szlacheckiego na rzecz francuskiego fraka. Nie wiadomo jednak, kiedy zaczął zabiegać o jej rękę. Gubi pierścień zaręczynowy, a kiedy wchodzi do sali zamkowej, najwyraźniej czuje się skrępowany swoim nowym wizerunkiem. Na jego widok Maciek Dobrzyński mówi głośno „głupiec”.
	Córka Ewy Horeszkówny i wojewody, wnuczka Stolnika Horeszki. Osierocona we wczesnym dzieciństwie, została oddana pod opiekę Telimienie. Przez wiele lat mieszkała w Petersburgu. Na dwa lata przed powrotem Tadeusza do Soplicowa, zamieszkała ze swoją opiekunką we dworze Sędziego. Zajmowała się ogródkiem i opiekowała dziećmi. W chwili rozpoczęcia akcji utworu ma czternaście lat. Postać słodka i przepojona liryzmem, wyidealizowana zarówno jako narzeczona Tadeusza, jak i dziedziczka Horeszków.
	Syn wojewody nowogródzkiego, u którego uczył się Sędzia, przyjaciel Soplicy. Najstarszy wśród gości Sędziego, zajmuje honorowe miejsce u stołu. Zjawia się ze swoją żoną i dwiema córkami, Różą i Anną. Znany ze swych przemów i chwaleń przeszłości. Posiada złotą tabakierę, którą jego ojciec dostał od króla Stanisława. Wykazuje się mądrością i odwagą podczas walki z Moskalami, doprowadzając do ich poddania się. Po bitwie przekonuje szlachtę do ucieczki, oddając na podróż własne pieniądze. Po wkroczeniu wojsk na Litwę zostaje obrany marszałkiem konfederackim powiatu nowogródzkiego. Dokonuje rehabilitacji Jacka Soplicy. Tańczy poloneza w pierwszej parze z Zosią.
	Ideał szlachcica, tradycjonalisty, patrioty, dawny dworzanin Wojewody - ojca Podkomorzego, zapobiegliwy gospodarz, kawaler. W młodości zakochany i zaręczony z córką Wojskiego, jednak dziewczyna zmarła. Zarządzał majątkiem w Soplicowie i na życzenie brata - Jacka Soplicy zajmował się Tadeuszem, dla którego był stryjem. Dbał o wykształcenie młodzieńca i sposobił go do służby ojczyźnie. Procesował się z Horeszką o zamek. Urządzał liczne polowania i przyjęcia, troszczył się o swoich gości. Stał na straży tradycji, kultywował (podtrzymywał) dawne obyczaje: nosił strój szlachecki, respektował zasady grzecznościowe (usadzanie gości za stołem „według wieku, rozumu i urzędu”).
	Starszy syn podczaszego ziemskiego, brat Sędziego, ojciec Tadeusza. Poznajemy go jako mnicha (bernardyna) odzianego w habit i chodzącego po kweście, jednocześnie zaangażowanego w sprawy polityczne. W czasach swej młodości słynął z warcholstwa i był znanym na całą okolicę awanturnikiem. Od sumiastych wąsów, nazywany „Wąsałem”. Biedny szlachcic, posiadający jedynie skrawek ziemi. Pomimo tego miał duże poparcie wśród szlachty i 300 głosów na

	sejmikach. Wyborowy strzelec. Poparcie Jacka u szlachty wykorzystywał Stolnik Horeszko, często goszcząc go na zamku i nazywając swoim przyjacielem. Jacek zakochał się w jedynej córce Stolnika, Ewie, jednak Stolnik dowiedziawszy się o uczuciu Jacka do Stolnikówny, podał szlachcicowi czarną polewkę i odmówił ręki dziewczyny. Zrozpaczony, ucieka z zamku, poślubia pierwszą napotkaną dziewczynę, lecz ich małżeństwo nie jest szczęśliwe. Przypadkowo znajduje się w pobliżu zamku Stolnika w noc, kiedy Moskale najeżdżają Horeszkę. W przypiływie emocji sięga po broń i zabija wroga. Ratuje się ucieczką przed hańbą. Trafia do Rzymu, skąd po jakimś czasie dochodzą pogłoski, że zginął.
	Sierota, młody panicz spokrewniony z Horeszkami. Wychowany za granicą, ubiera się wedle mody angielskiej. Dziedziczy niewielkie ziemie po Stolniku. Lubiany i poważany w okolicy ze względu na rodzinne powiązania z Horeszkami, choć na tle szlacheckiej gromady jawi się jako dziwak i ekscentryk. Chodzi ze szkicownikiem, uwieczniając to, co wzbudza jego zachwyt. Początkowo pragnie odzyskać zamek Horeszków, który nęci go swoją wzniosłością i legendą, lecz po jakimś czasie, znudzony procesami, zamierza pójść na ugodę z Sędzią. Romansował z Telimeną, zalecał się do Zosi. Podburzony przez Klucznika, zdecydował się wziąć udział w zajeździe na Soplicowo, a potem wspólnie z jego mieszkańcami odpierał atak Moskali. Wraz z częścią szlachciców udał się na emigrację, mimo iż mógł wykupić się od więzienia.
	Opiekunka Zosi, prawdopodobnie przyjaciółka Ewy Stolnikówny. Przez Sędziego nazywana siostrą. W rzeczywistości nie łączy ich żadne pokrewieństwo. Postać pełna niejasności i tajemnic. Prawdopodobnie jest wdową, która ponownie chce wyjść za mąż i stara się znaleźć odpowiedniego kandydata. Wytworna i elegancka. Wcześniej mieszkała w Petersburgu, od dwóch lat przebywa w Soplicowie. Nawiguje dość szybki romans z Tadeuszem – już po dobie daje mu potajemnie liścik i klucz do swojej sypialni. Jej wdzięki dostrzegają również Hrabia i Asesor. Zaskoczeniem dla wszystkich są jej zaręczyny z Rejentem w finale utworu.
	Klucznik, dawny sługa Stolnika Horeszki, wciąż nosi ogromny pęk kluczy do zamku, nadal tam mieszka i sprawuje swój urząd. Po śmierci Stolnika nakręca stare zegary i otwiera jedynedrzwi, które sam naprawił. W okolicy nazywany różnie. Szczyrykiem – od potężnego miecza, który nosi. Półkolicem – od herbu rodowego Horeszków, który zdobi starą liberię Gerwazego. Mopankiem – od ulubionego powiedzonka. Stary kawaler, najwierniejszy sługa Stolnika, który, po jego śmierci, poprzysiągł zemstę na rodzie Sopliców.
	Urzędnik, sprawujący nadzór nad policją ziemską powiatu, prawdopodobnie z racji tego jest gościem Sędziego. W czasach swojej dawnej świetności, związany z dworem Sanguszków. Posiadał złotą obrożę, dar od księcia, którą zamierzał zostawić jako dziedzictwo dzieciom (a która ostatecznie zostaje fantem w sporze i przechodzi w ręce Rejenta) oraz strzelby Sanguszkówki. Właściciel psa Sokoła, o którego wyższość wyklóca się z Rejentem. Wyraźnie zainteresowany Telimeną, często okazuje zazdrość o kobietę. Podczas najazdu na Soplicowo chce aresztować Hrabiego, lecz zostaje przez niego ogłuszony. W finale Asesor pojawia się u boku swojej narzeczonej, Tekli Hreczeszanki.

c) Na podstawie utworu zapisz wady, zalety i wartości szlachty polskiej.

Wartości szlachty polskiej	Zalety szlachty	Wady szlachty

Wniosek:

IV. Dwór w Soplicowie – wygląd i znaczenie

ARCHITEKTURA DWÓRKU SZLACHECKIEGO W EPOCE STAROPOLSKIEJ

- ☐ BUDOWANY NA PLANIE PROSTOKĄTA
- ☐ PARTEROWY
- ☐ MUROWANE FUNDAMENTY
- ☐ ZASADNICZA CZĘŚĆ BUDYKU BUDOWANA Z DREWNA
- ☐ BIELONE ŚCIANY
- ☐ GANEK ZDOBIONY RZYMSKIMI KOLUMNAMI
- ☐ WYSOKI DACH

WNIOSKI: prosta forma budowli miała odpowiadać ideałowi życia ziemiańskiego (wiejskiego), życia wypełnionego spokojem, pracą i odpoczynkiem. Życia, którego rytm wyznaczają kolejne pory roku.

2. DWÓR JAKO SYMBOL TRADYCJI NARODOWEJ W EPOCE ROMANTYCZNEJ

- ☐ PO UTRACIE NIEPODLEGŁOŚCI DWÓR Z RACJI JEGO POWSZECHNOŚCI POSTRZEGANO JAKO SYBOL TRADYCJI NARODOWEJ
- ☐ W SZLACHECKICH DWORACH ZACZĘTO GROMADZIĆ RYCINY, OBRAZY I POSĄŻKI BOHATERÓW NARODOWYCH (SILVA RERUM)

WNIOSKI: wobec braku państwa dwór w epoce romantyzmu staje się symbolem całej ojczyzny.

Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju,
Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany;
Świeciły się z daleka pobielane ściany,
Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni
Topoli, co go bronią od wiatrów jesieni.
Dom mieszkalny niewielki, lecz zewsząd chędogi,
I stodołę miał wielką, i przy niej trzy stogi
Użątka, co pod strzechą zmieścić się nie może;
Widać, że okolica obfita we zboże,
I widać z liczby kopiec, co wzdłuż i wszerz smugów
Świecą gęsto jak gwiazdy, widać z liczby pługów
Orzących wcześniej łany ogromne ugoru,
Czarnoziemne, zapewne należne do dworu,
Uprawne dobrze na kształt ogrodowych grządek:
Że w tym domu dostatek mieszka i porządek.
Brama na wciąż otwarta przechodniom ogłasza,
Że gościnna, i wszystkich w gościnę zaprasza.
Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek
I obiegłszy dziedziniec zawrócił przed ganek,
Wysiadł z powozu; konie, porzucone same,
Szczypiąc trawę ciągnęły powoli pod bramę.
We dworze pusto: bo drzwi od ganku zamknięto
Zaszczepkami, i kołkiem zaszczepki przetknięto.
Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać,
Odemknął, wbiegł do domu, pragnął go powitać.
Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście
Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.
Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
Też same widzi sprzęty, też same obicia,
Z którymi się zabawiać lubił od powicia;
Lecz mniej wielkie, mniej piękne, niż się dawniej zdały
I też same portrety na ścianach wisały.
Tu Kościuszek w czamarce krakowskiej, z oczyma
Podniesionymi w niebo, miecz oburącz trzyma;
Takim był, gdy przysięgał na stopniach ołtarzów,
Że tym mieczem wypędzi z Polski trzech mocarzów,
Albo sam na nim padnie. Dalej w polskiej szacie
Siedzi Rejtan żałośny po wolności stracie,
W rękę trzymna nóż, ostrzem zwrócony do łona,
A przed nim leży Fedon i Żywot Katona.
Dalej Jasiński, młodzian piękny i posępny,
Obok Korsak, towarzysz jego nieodstępny,
Stoją na szańcach Pragi, na stosach Moskali,
Siekąc wrogów, a Praga już się wkoło pali.
Nawet stary stojący zegar kurantowy
W drewnianej szafie poznał, u wniścia alkowy,
I z dziecinną radością pociągnął za sznurek,
By stary Dąbrowskiego posłyszeć mazurek.

Wygląd dworu, jego usytuowanie i otoczenie	Interpretacja
Dwór w Soplicowie znajduje się nad brzegiem ruczaju, wybudowany został na pagórku, otacza go brzozowy gaj.	
Dwór szlachecki jest podmurowany, natomiast pozostała część budynku zbudowana jest z drewna. Ściany są pomalowane na biało. Dwór otoczony jest topolami, które chronią go przed wiatrem.	
Dwór czyli dom jest niewielki, obok domu znajduje się stodoła, koło stodoły trzy „stogi użątka”. Zauważamy także liczne pola czarnoziemne uprawiane na kształt „ogrodowych grządek”.	
Do dworu wjeżdżamy przez bramę, która jest zawsze otwarta.	
Do dworu wchodzi się poprzez ganek, który w chwili przyjazdu Tadeusza jest zamknięty na „zaszczepki”, które przetknięto kołkiem.	

Wnioski: Mickiewicz tworzy typowy obraz dworu _____ – z murowanymi fundamentami, ale z drewna. Sam budynek jest mały, ale _____. Przed samym budynkiem znajduje się ganek, a do dworu wjeżdżamy przez _____. Obok dworu znajdują się budynki gospodarcze i pola uprawne. Opis budynku i jego okolicy jest dość szczegółowy i plastyczny, tworzy atmosferę _____, szczęścia i dobrobytu, co potwierdza tezę, że jest to dwór _____, a jego mieszkańcy żyją w harmonii z naturą.

1. Zatytułuj poznany fragment *Pana Tadeusza*. Wybierz jedną z propozycji podanych poniżej lub zaproponuj własną.

Uzasadnij swój wybór.

A. Rodzinne pamiątki B. Na ścianach soplicowskiego dworku C. powrót do domu D. przywrócone wspomnienia

2. Kim byli wymienieni w tekście historyczni bohaterowie? Połącz postać z opisem.

Henryk Dąbrowski	poseł, który na sejmie w roku 1773 nie chciał dopuścić do podpisania traktatu rozbiorowego.
Tadeusz Kościuszek	twórca polskich oddziałów wojskowych na obczyźnie.
Tadeusz Rejtan	dowódca powstania narodowego, zwycięzca bitwy raclawickiej.

V. Jacek Soplica – nowy typ bohatera romantycznego.

Adam Mickiewicz

PAN TADEUSZ

Przerwał [milczenie] starzec, trzęsąc wzniesioną prawicą:

„Nie masz zgody, mopanku, pomiędzy Soplicą

I krwią Horeszków; w panu krew Horeszków płynie,

Jesteś krewnym Stolnika, po matce łowczyni, [...]

Słuchaj Pan historii swej własnej rodzinnej,

Która się stała właśnie w tej izbie, nie innej.

Nieboszczyk pan mój, Stolnik, pierwszy pan w powiecie,

Bogacz i familiant, miał jedynę dziecię,

Córkę piękną jak anioł; więc się zalecało

Stolnikównie i szlachty, i panią niemało.

Między szlachtą był jeden wielki paliwoda

Kłótnik, Jacek Soplica, zwany «Wojewoda» [...].

Owoż pan Stolnik nieraz zwywał tego zucha,

I ugasczał w pałacu, zwłaszcza w czas sejmików,

Popularny dla jego krewnych i stronników.

Wąsał tak wzbili się w dumę!

Łaskawym przyjęciem,

Że mu się uroiło

zostać pańskim zięciem. [...]

Było to za Kościuszki czasów; Pan popierał

Prawo trzeciego maja i już szlachtę zbierał,

Aby konfederatom ciągnąć ku pomocy,

Gdy nagle Moskwa zamek opasała w nocy [...].

Grad kul sypały z dołu moskiewskie piechury,

My z rzadka, ale celniej dogrzewali z góry. [...]

Wtem strzelono spod bramy, Stolnik się zająknął,

Zaczerwienił się, zbladnął, chciał mówić, krwią

chrząknął;

Postrzegłem wtenczas kulę, wpadła w piersi same;

Pan, slaniając się, palcem ukazał na bramę.

Poznałem tego łotra Soplicę! Poznałem!

Po wzroście i po wąsach! Jego to postrzałem

Zginał Stolnik, widziałem! [...]

Ja w krew jego rany

Obmoczyłem mój rapier, Scyzorykiem zwany

(Zapewne pan o moim słyszał Scyzoryku,

Sławnym na każdym sejmie, targu i sejmiku).

Przysięgłem wyszczerbić go na Sopliców karkach;

Ścigałem ich na sejmach, zajazdach, jarmarkach [...].

Który dotąd ode mnie pamiątki nie dostał!

Rodzoniutki braciszek owego wąsała

Żyje dotąd i z swoich bogactw się przechwala,

Zamku Horeszków tyka swych kopców krawędzią,

Szanowany w powiecie, ma urząd, jest sędzią!

I Pan mu zamek oddasz? Niecne jego nogi

Mają krew Pana mego zetrzeć z tej podłogi?

O, nie! Póki Gerwazy ma choć za grosz duszy

I tyle sił, że jednym małym palcem ruszy

Scyzoryk swój, wiszący dotychczas na ścianie,

Póty Soplica tego zamku nie dostanie!"

„O! – krzyknął Hrabia, ręce podnosząc do góry –

Dobre miałem przecucie, żem lubił te mury!

Choć nie wiedziałem, że w nich taki skarb się mieści,

Tyle scen dramatycznych i tyle powieści!

Skoro zamek mych przodków Soplicom zagrabię,

Ciebie osadzę w murach jak mego burgrabiego [...].

Czuję, że we mnie mężnych krew Horeszków płynie!

Wiem, co winienem sławie i mojej rodzinie.

Tak! Muszę zerwać wszelkie z Soplicą układy,

Choćby do pistoletów przyszło lub do szpady!

Honor każe".

Rzekł, ruszył uroczystym krokiem,

A Gerwazy szedł z tyłu w milczeniu głębokiem.

Przed bramą stanął Hrabia, sam do siebie gadał,

Poglądając na zamek prędko na koń wsiadał,

Tak samotną rozmowę kończąc roztargniony:

„Szkoda, że ten Soplica stary nie ma żony,

Lub córki pięknej, której ubóstwiałbym wdzięki;

Kochając i nie mogąc otrzymać jej ręki,

Nowa by się w powieści zrobiła zawilość:

Tu serce, tam powinność! tu zemsta, tam miłość!"

1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Otocz kółkiem P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wydarzenia historyczne wspomniane w przywołanym fragmencie miały wpływ na dzieje zamku.	P	F
Z przytoczonego fragmentu wynika, że opowieść Gerwazego wpłynęła na stosunek Hrabiego do rodziny Sopliców.	P	F
W przytoczonym fragmencie Pana Tadeusza trzeciosobowy narrator opisuje sposób zachowania bohaterów	P	F
Narrator przytacza wypowiedzi bohaterów w formie mowy niezależnej.	P	F

1. Uzupełnij opowieść Gerwazego.

Gerwazy był służącym Miał on jedyną córkę, Ze Stolnikiem w bliskich kontaktach był, nazywany Ta znajomość była cenna dla Horeszki, ponieważ miał duży wpływ na swoją rodzinę - Według Gerwazego Jacek chciał oświadczyć się, ale podano mu, co oznacza odmowę. Niedługo później na zamek Stolika Horeszki napadli Doszło do Kiedy Stolnik chciał wycofać się z pola bitwy Strzał oddał Stolnik Horeszko na skutek odniesionej rany Gerwazy, po śmierci swego pana, poprzysiął

2. Spośród podanych pytań wskaż to, na które nie można znaleźć odpowiedzi w przytoczonym fragmencie Pana Tadeusza.

- Jakie plany wobec Gerwazego miał Hrabia?
- Czy Jacek chciał ożenić się z córką Stolnika?
- Czym zakończyło się oblężenie zamku przez Moskali?
- Jak zakończył się spór pomiędzy Soplicami i Horeszkami?

3. Na podstawie treści całej lektury Pan Tadeusz Adama Mickiewicza napisz, w jakich okolicznościach zamek Stolnika Horeszki znalazł się w rękach rodziny Sopliców.

4. Na podstawie treści całej lektury Pan Tadeusz Adama Mickiewicza wyjaśnij, dlaczego Gerwazy ostatecznie zrezygnował z zemsty na rodzinie Sopliców.

5. Na podstawie podanego fragmentu i całego utworu Pan Tadeusz ulóż podane niżej wydarzenia zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wpisz litery (A–E) w kratki we właściwej kolejności.

- A. Moskale napadają na zamek Stolnika.
 B. Jacek Soplica zostaje tajnym emisariuszem.
 C. Gerwazy namawia szlachtę do zajazdu na Sopliców.
 D. Stolnik często zaprasza Jacka Soplicę do swojego zamku.
 E. Gerwazy dostrzega u bram zamku Jacka Soplicę z uniesioną strzelbą.

6. Uporządkuj wydarzenia z życia Jacka Soplicy w odpowiedniej kolejności :

	Decyzja zrozpaczonego z powodu odrzucenia Jacka o wyjeździe z kraju. Obojętne pożegnanie Jacka przez Stolnika i rozmowa na temat wydania Ewy za kasztelana Witebskiego. Postanowienie podstępnej zemsty.
	Śmierć Ewy, osierocenie przez nią małej Zosi i decyzja Jacka co do opieki nad dzieckiem. Jacek Soplica pokornym mnichem o imieniu Robak. Ofiarna walka Robaka za kraj i jego wieloletnia działalność polityczna (emisariusz). Ogromne zasługi dla kraju. Śmierć Jacka Soplicy po wyznaniu przez niego wszystkich win.
	Ślub Jacka z niekochaną ubogą dziewczyną i narodziny Tadeusza. Śmierć żony Jacka. Popadanie Jacka w alkoholizm.
	Zaręczyny nieszczęśliwej Ewy z Wojewodą. Krążenie niezaproszonego na zaręczyny Jacka wokół zamku Stolnika. Napad Moskali na zamek Stolnika i satysfakcja Soplicy. Zwycięstwo Stolnika nad Moskalami, zawód Jacka. Strzał z karabinu jednego z Moskali – Soplica zabija Stolnika.
	Wielka przyjaźń Jacka Soplicy i Stolnika. Zakochanie się Jacka w Ewie – córce Stolnika. Wykorzystywanie Jacka przez Stolnika w celach politycznych. Ukrywanie przed Stolnikiem miłości do Ewy. Otrzymanie czarnej polewki – oznaczającej odmowę oddania ręki ukochanej Ewy.
	Straszną opinią o Jacku wśród szlachty polskiej – jako o zdrajcy ojczyzny i stronniku Moskali. niesprawiedliwe rozdzielanie dóbr Stolnika pomiędzy Sopliców. Cierpienia Jacka z powodu ogromnych wyrzutów sumienia i jego decyzja o wyjeździe z kraju. Postanowienie poprawy i zadośćuczynienia swoich win.

JACEK SOPLICA - CHARAKTERYSTYKA

I. Okres młodości.	1. Wygląd zewnętrzny: 2. Uposobienie:	3. Koleje losu: ☐ brał udział w sejmikach ☐ zapraszany na dwór Stolnika ☐ nieszczera przyjaźń ze Stolnikiem, powiązana z hulankami i ucztami, ☐ miłość do Ewy, córki Stolnika, ☐ odmowa Stolnika ☐ Jacek często błąkał się w okolicach zamku nie mogąc pogodzić się z utratą ukochanej (urazona duma), ☐ żeni się z ubogą szlachcianką, jednak jej nie kocha, ☐ upadek moralny Jacka – pijaństwo, powszechna pogarda szlachty, ☐ śmierć żony, osierocenie małego Tadeusza, ☐ napad Moskali na siedzibę Stolnika ☐ przypadkowa obecność Jacka ☐ zabicie Stolnika w afekcie, ☐ niesprawiedliwe uznanie Jacka za zdrajcę
II. Moment przełomowy.	1. Wygląd zewnętrzny: 2. Uposobienie:	3. Koleje losu: ☐ Jacek Soplica wyjeżdża z kraju, wstępuje w Rzymie do klasztoru bernardynów i przyjmuje skromne nazwisko: Robak (robak z prochu), ☐ rozpoczyna działalność polityczną: przenosi tajne wiadomości pomiędzy zaborami; pracuje jako emisariusz ☐ bierze udział w wielu bitwach, kontaktuje się z Napoleonem i generałem Dąbrowskim; ☐ wraca na Litwę w habicie, jako emisariusz z woli Napoleona, aby organizować powstanie, którego celem było usunięcie Moskali z Litwy, by nie stawiali oporu Bonapartemu, gdy ten będzie maszerował na Moskwę, termin wybuchu powstania był wyznaczony na moment wkroczenia wojsk napoleońskich, ☐ agituje szlachtę; ☐ próbuje wynagrodzić krzywdy wyrządzone rodzinie Horeszków; ☐ interesuje się losem Zosi (żałując za grzechy, wziął ją na wychowanie),

KARTA PRACY NR 7

		☐ uratował życie Hrabie i Gerwazemu w czasie polowania i bitwy, ☐ kierował właściwym wychowaniem syna, ☐ jego plany krzyżuje Gerwazy, tłumacząc na opak jego słowa (wg których śmieci to Soplicowo a nie Moskale) i organizuje wspólnie z Hrabą zajazd na dwór Sopliców
III. Przedśmiertna spowiedź (dowód skruchy i przebaczenia).		3. Kolej losu: ☐ Jacek zostaje ranny i na łożu śmierci wyznaje Gerwazemu, że jest Jackiem Soplicą, ☐ umiera z nadzieją na odzyskanie niepodległości.
IV. Uroczysta rehabilitacja Jacka – przywrócenie mu czci i honoru.		3. Kolej losu: ☐ Wiosną 1812 r., po wkroczeniu wojsk Napoleońskich i Legionów Dąbrowskiego na Litwę, imię Jacka Soplicy zostaje przywrócone do czci, Napoleon wyróżnia go Krzyżem Legii Honorowej, który zostaje zawieszony na grobie Jacka

7. Jaka jest wymowa ideowa duchowej przemiany Jacka Soplicy w księdza Robaka? (Jakie myśli o człowieku i narodzie wyraził poeta w tej historii?)

8. Bohaterką fragmentu jest...

- ☐ Telimena.
☐ Ogrodniczka.
☐ Podkomorzyna.
☐ Zosia

9. Na podstawie fragmentu zinterpretuj portret psychologiczny bohaterki i wybierz jej cechy charakteru

☐ Wścibstwo	☐ zalotność
☐ Hipokryzja	☐ wyuzdanie
☐ Ekshibicjonizm	☐ wstydlivość
☐ Prostota	☐ Szlachetność
☐ Niewinność	☐ naturalność
☐ Bezpretensjonalność	☐ skromność
☐ Eteryczność	☐ radość
☐ Uczuciowość	☐ pretensjonalność
☐ Egzaltacja	☐ ciekawość
☐ Zmysłowość	☐ infantylizm
☐ młodość	

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz*

Stała młoda dziewczyna – białe jej ubranie
 Wysmukłą postać tylko aż do piersi kryje,
 Odsłaniając ramiona i błękitną szyję,
 W takim Litwinka tylko chodzić zwykła z rana,
 W takim nigdy nie bywa od mężczyzn widziana;
 Więc choć świadka nie miała, założyła ręce
 Na piersiach, przydając zasłony sukience.
 Włos w pukle nie rozwity, lecz w węzełki małe
 Pokręcony, schowany w drobne strączki białe,
 Dziwnie ozdabiał głowę, bo od słońca blasku
 Świecił się, jak korona na świętych obrazku.
 (Księga I. Gospodarstwo)

10. Wybierz prawidłową odpowiedź

1) Jaki element krajobrazu nie występuje w „Panu Tadeuszu”:

a) pola	b) lasy	c) łąki	d) góry
2) Jacek Soplica został:			
a) żebrakiem	b) księdzem	c) masonem	d) więźniem
3) Czym kończy się Pan Tadeusz A. Mickiewicza?			
a) Prologiem	b) Epilogiem	c) Inwokacją	d) Przygotowaniem
4) Pan Tadeusz jako gatunek literacki to:			
a) komedia	b) epopeja narodowa	c) poemat dygresyjny	d) dramat romantyczny

5) Wskaż zdanie nieprawdziwe:

- a) Pan Tadeusz to książka o spisku na życie cara.
 b) Pan Tadeusz to książka o sprawach narodowych.
 c) Pan Tadeusz to książka o sporze między dwoma rodami.
 d) Pan Tadeusz to książka o tęsknocie emigranta za ojczyzną

Rok 1812 to ważna data dla bohaterów lektury, rozpoznaj wydarzenie historyczne, które przedstawia Adam Mickiewicz:

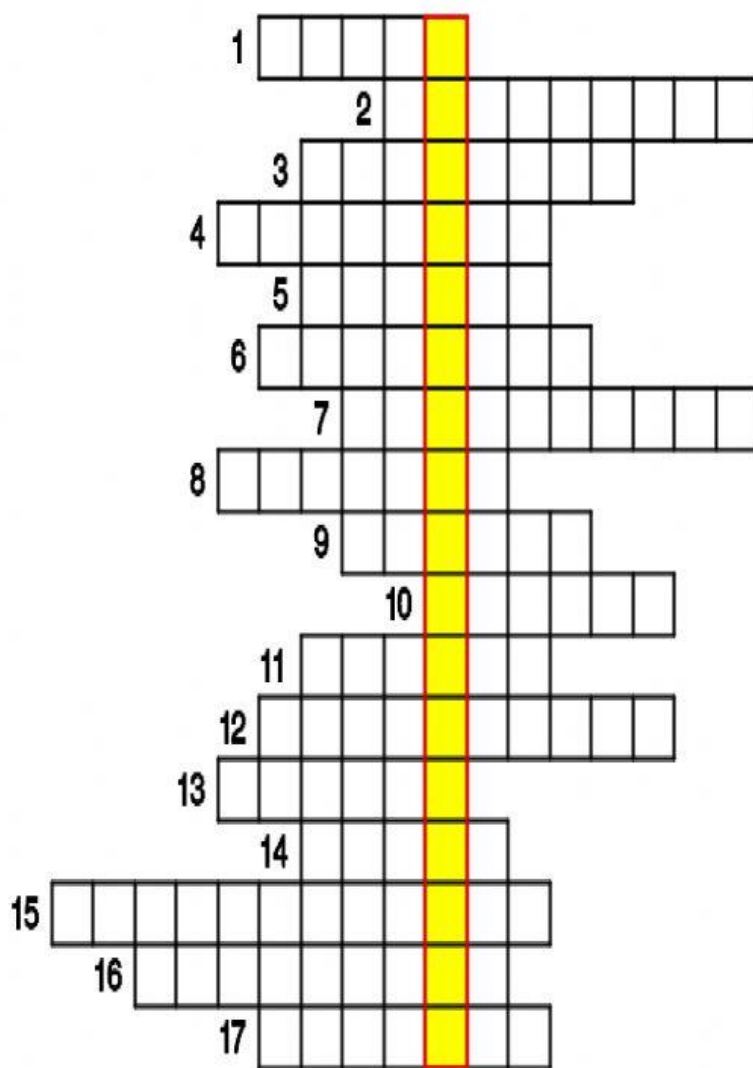
- a) powstanie styczniowe
 b) powstanie listopadowe
 c) przemarsz wojsk napoleońskich
 d) odzyskanie przez Polskę niepodległości

KARTA PRACY NR 7

- 6) Zidentyfikuj bohatera narodowego, na którego cześć tytułowy bohater utworu otrzymał imię:
 a) Tadeusz Rejtan b) Tadeusz Łomnicki c) Tadeusz Różewicz d) Tadeusz Kościuszko
- 7) Cechą epopei jest:
 a) ważny moment dziejowy b) rozpoczęcie utworu Inwokacją c) ukazanie losów jakiejś zbiorowości d) wszystkie te cechy
- 8) Komu ks. Robak wyznaje, jak brzmi jego prawdziwe imię i nazwisko?
 a) Telimienie b) Tadeuszowi c) Gerwazemu d) Sędziemu Soplicy
- 9) Kogo uratował ksiądz Robak podczas bitwy z Moskalami?
 a) Asesora i Rejenta b) Wojskiego i Woźnego c) Hrabiego i Gerwazego d) Sędziego Soplicę i Tadeusza
10. Umieść w tabeli zaktualizowane (obecne np. we współczesnej obyczajowości i kulturze publicznej) znaczenia wymienionych pojęć.

Pojęcie	Znaczenie historyczne	Współczesność
Zajazd	„pospolite ruszenie” szlachty powiatowej w celu rozwiązania sporów sąsiedzkich	
zaścianek	osada drobnej szlachty, usytuowana w zakolu dworu szlacheckiego	
Matecznik	niedostępne miejsce w puszczy, tajemnicze miejsce genezy wszystkich gatunków zwierząt	

11. Uzupełnij krzyżówkę dotyczącą znajomości lektury

- Nazwisko, które przybrał Jacek Soplica, by odpokutować swoje winy.
- Miejsce akcji "Pana Tadeusza".
- Ziarnka, które pozwoliły duchom dzieci trafić do raju.
- Warstwa społeczna sportretowana w "Panu Tadeuszu".
- Nazwa obrzędu, który wykorzystał Mickiewicz w swoim dramacie.
- Ciotka Zosi, kochanka Tadeusza.
- Tytuł ballady, w której dziewczyna spotyka się ze zmarłym narzeczonym.
- Imię dziewczyny, która tęskni i widzi duchy na placu małego miasteczka.
- Donald, postać z kreskówki, która nie ma nic wspólnego z romantyzmem, ale jest zabawna.
- Główny bohater III części "Dziadów".
- Kobieta zabija swego męża w balladzie pt.
- Słowacki chce, żeby była nim Polska dla narodów.
- Konrad z "Dziadów" przed przemianą to

- Tadeusz zakochuje się w niej od pierwszego wejrzenia.
- Długi monolog Konrada w III cz. "Dziadów" to Wielka
- Idea, w której Polska cierpi za siebie i innych, aby się następnie odrodzić.
- Gatunek wykorzystywany przez Mickiewicza do spisywania ludowych historii.